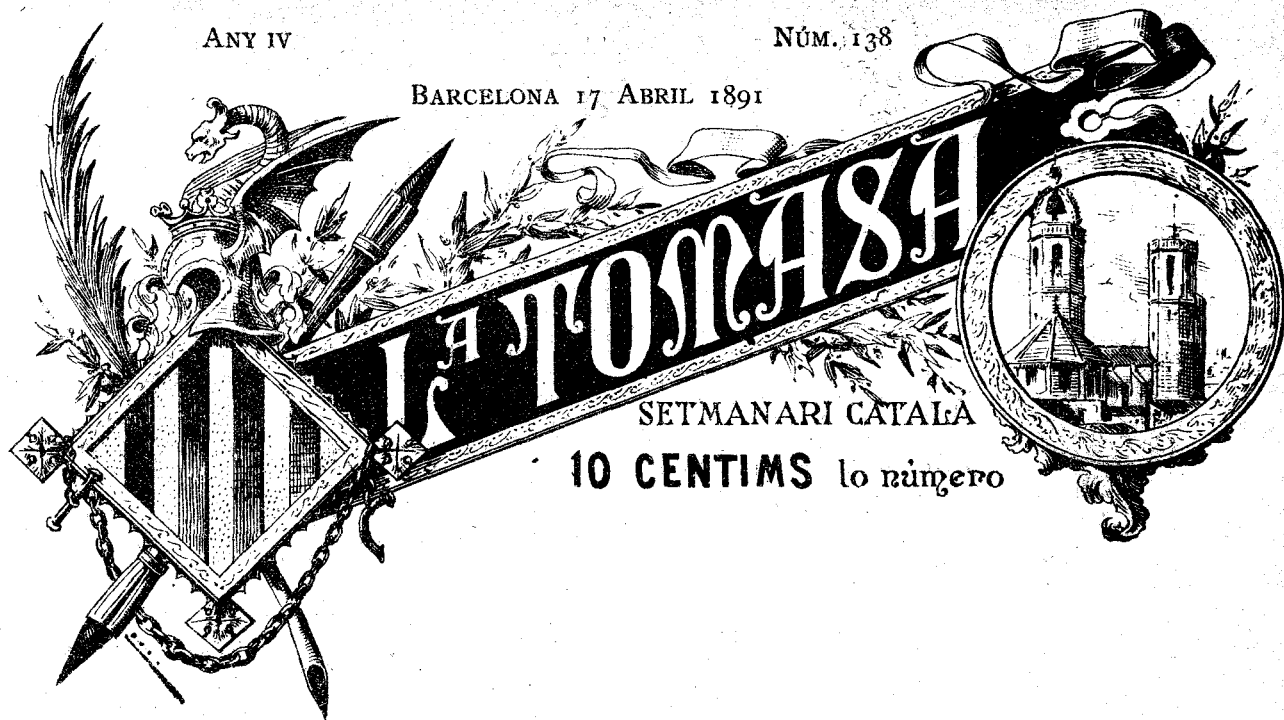


ANY IV

NÚM. 138

BARCELONA 17 ABRIL 1891



M. Martínez Pavia

Copia fot. de A. Espluga

CRÓNICA



UE passarà, que succehirà,
qu' hem de fer?

Aixó es lo que molts
se preguntan á mida que 'ls días
van passant y s' acosta 'l primer
de Maig.

¡Lo primer de Maig! Heus aquí
una fetxa célebre ja, sense que en
ella hagen transcorregut hecatom-
bes com la de la nit de Sant Bar-
tomeu á París, durant lo regnat de
Enrich III, en que 'ls realistas asse-
ssinaren, en un moment donat, á
tots los hugonots de la vila, incen-
diant y destruhint sos palaus; la
nit del 25 de Juliol del any 35 á Barcelona y moltes hor-
ribles jornadas del Thermidor francés. Res de aixó ha
tingut lloch en lo primer de Maig de l' any passat ni
será á n' el d' aquest any, y n' obstant sembla que 's
temi pronunciar aquesta fetxa, y alguns creuhen en
consequencias fatals, sobretot los grans senyors burge-
sos. ¿Que ha de succehir? ¿Que passarà?

Ho veurém. Lo que si hem de confessar que la massa
universal obrera s' ha ensenyorit d' aquesta diada, y l'
any passat, unida y compacta (no sempre per desgràcia)
vá demostrar sas grandiosas forsas. ¿Que fará avuy?
¿Será menos imposadora ó mes? Donada la circumstán-
cia d' haberhi de fer cara un Govern mes intransigent
que 'l d' en Sagasta, ¿hi haurán disturbis? ¿Veurém es-
cenas per mala sórt fatals?

La prudència d' uns y altrás, obrers y autoritats, han
de fer tots los esforços possibles per evitarlos; los uns
per medi de la moderació; las restants no desplegant la
força bruta per cosas que no valgan la pena. En sí, no
donant llóch á que 'ls ánimos s' exaltin y censurin y...
critiquin *corazonadas* parecudas á la de las famosas
cargas de la Plassa del Teatro.

Ab aixó... molta cordura.

Mes de quatre vegadas m' había manifestat lo meu
íntim amich y reputadíssim barítono d' ópera ita-
liana, en Jaume Bachs, propòsits de convertir-se en te-
nor del mateix género, y jo no li desaprobava perque
aquesta especie de cantants, encara que d' igual mérit
cobran uns picotíns de moneda que enamoran. Pero,
ab franquesa, trobava molt difícil aquest cambi en una
garganta privilegiada per llensar hermosas notas y fra-
ses sublím de barítono com llensava en tots los teatros
en Bachs, y deixava passá 'l temps esperant lo que 'n
sortiria.

Lo distingit cantant en companyia de la Nevada y 'l
mestre Tolosa, sortí un día cap á Andalusia recorren-
guent sos principals teatros, passant després á Portugal y
en un dels teatros d' Oporto s' estacioná algún temps.
Per los periódichs d' allí vareig saber tot d' un plegat
lo cambi de veu del artista. Ja había cumplert los seus
propòsits. Ja había satisfet los seus desitjos. Pero ab
gran fortuna, puig després de cantar de barítono á
Oporto, se presentá á cantar de tenor *Faust* y *Norma*,
que li valgueren ruidosas ovacions y grans elogis dels
inteligents.

Ja en alguna ocasió l' eminent mestre Goula, avants

que 's decidís en Bachs, va sentirli la nova entonació y
li aconsellá que la cursés puig li descobria una veu de
tenor d' agradable timbre, extensa y de molta potencia,
essent aquesta opinió la mateixa dels reputats mestres
Tolosa y Banoris.

Fa cosa de quinze días vá arribar en Bachs de Oporto,
plé de triunfos y satisfet de sa campanya artística, é in-
mediatament marxá á París al objecte de rebre algu-
nas lliçons de la nova escola del célebre mestre Sbriglia
que li ha reconegut una veu de primer ordre au-
gurantli un brillant resultat.

Avuy he tingut lo gust d' abraçar al notable artista
y amich, de retorn de la vehina Capital, y sé de bona
tinta que está en tractes ab lo conegut empresari Fer-
dinando Strakosch, que fará ab en Bachs una magnífica
adquisició.

Lo públich de Barcelona prou lo coneix de quan can-
tava de barítono al Liceo y altres teatros, y sé que l'
aprécia; de segur que molts son los que desitjarian sen-
tir la hermosa veu del nou tenor.

A la provincia de Tarragona va haberhi días passats
una pluja... no d' aygua, sino de llagosta (una plaga.)

Y a Burdeos (Fransa) també hi ha hagut una invasió
d' aquets mateixos insectes, pero lo bó es que no van á
fer mal als camps; sols se quedan á poblat.

Lo día menos pensat comensan á ploure llagostas al
Congrés madrileny y com que aixó del bestia ells ab
ells se coneixen al *dedillo* son capassas las de la plaga d'
ajudar á las llagostas *microbióticas-nacionibus-xupato-
rum-populi*, (que son las llagostas mes terribles) á
formar majorías pera la defensa de la... lley del embut.

DOCTOR GERONI.

Casada

Vas ser meua y avuy no 'm perteneixes
y eram ditxosos com no serém mes,
y avuy veig clarament lo que sufreixes
y com casada n' ets, no 't puch dir res.

Prou castigada estás de ta flaqueza,
puig viure ab qui no s' ayma, es horrorós;
de días, sempre dol, sempre tristesa,
de nits, sempre los brassos del espós.

Sempre eixos brassos, descarnats ossosos,
sempre uns llabis que 't buscan delirant,
sempre uns besos horribles y babosos
com de vell ja xacrós y repugnant.

Que llarch ha de ser, dona, 'l teu calvari
per haberte obcecat tant de repent;
en somnis he sabut que tens desvari
y que 't mors de dolor y anyorament.

Que may l' amor, ab sos puríssims llassos
ha fet brollar la flama en lo cor teu;
mes, estreny al marit entre tos brassos
y fes fondre ab son cos, ton cos de neu.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Madrid, Abril de 1891.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL ONCÈ.

Seguiment del capítol onçè

—Deixals quiets, qu' en aquest *saló d' espera* los amichs més lleals se desconeixen: sols l' egoisme de la glória impera.

De *Tàntol* lo suplici molts sufrèixen, vejent que fent llarchs anys pretenen tанда; altres en menos temps la consegueixen.

De la *prempsa*, á molts d' ells la *propaganda* protegeix á tot drap, fent rebombori; mes *Apolo* y no ella aquí comanda.

Aquest lloch de la *glória* es purgatori y l' influjo no hi val ni malas tretas, ni que á las musas compassió s' implori.

Escenas més d' un cop, bastant distretas, solen passá entremitj d' aqueixa tropa de flachs prosistas y mitjans poetas.

Quan la *censura* per desgrácia topa ab alguns en ideas poch metódichs, s' arma un escándol que s' entera Europa.

D' áspres vocables y dichteris pródichs, ne fan circo de lluytas repugnantas, de las columnas de venals periódichs,

y ab ira injusta y frenesí qu' espanta igual que llops rabiosos se mossegan, y l' un del altre las miserias canta;

logrant ab tal sistema, que 's conegan pel públich tot defecte y tota tara y escarni, en vers d' aplausos, arreplegan.

Tot aixó m' explicava quí m' ampara, fentme de *guia* en lo palau riquíssim, del qual no arribo en los llindars encare.

La Sala recurrent, l' *amich doctíssim* l' interior me mostrá d' una grandiosa capella, construida ab gust moltíssim.

D' una donzella divinal y hermosa, que una *trompa* sonant se divertia, allí hi veyá l' imatge prodigiosa.

Un altar tot d' argent y pedrería ab columnas de pórfit, trevalladas ab esmero y primor, la sostenia,

Eran de marbre las gegants arcadas, las parets d' alabastre y totas ellas de presents y de *ex-votos* adornadas.

Claror davan á tantas maravellas un sens fi de cresols d' ardenta flama, més brillanta, molt més que las estrellas.

—Aquesta es la Capella de la *Fama* va dirme 'l *mestre*— y si ab cuidado miras veurás los molts *devots* que té eixa *dama*.

Repara los *ex-votos*, ¡quántas lirás de cordas rovelladas y malmesas tal volta per las de *Eolo* (1) potents iras.

Son dels *Bardos* que en poéticas empresas alcansaren las *notas* més brillantas de la *Deva* implorant las sutilesas.

Contempla quants de *peus* y crossas quantas! perteneixen los *peus* á poetas pobres d' *argument* y de *ideas* culminantas,

que pel mont vejetant ab *peus* de sobras buscavan sempre *peus* ab gran deliri porque tinguessin, *cap* y *peus* sas obras.

La *Fama* las lliurá d' aytal martiri, mentres ells lo miracle li agraheixen carregantla de *peus* porque 'ls admiri.

Las *crossas* á poetas perteneixen que, del *metro* ignorant la justa mida, feyan versos d' aquells que tant pateixen.

D' aquells versos que topan desseguida sent *coixos* ab l' orella escurpulosas, y aquesta sense empaig los dóna á dida,

quan la *Fama* sensible y amorosa, no ignorant d' en *Clausolles* la ciencia, los curá d' una falta tant viciosa.

¿Veus en aquell recó, fent penitencia, á un jove magre y alt, que gasta ulleras y demostra en sa cara suficiencia?

Es un d' aquells poetas calaveras que, famós en escriure obras seráficas, s' aficioná al *flamench* fent *peteneras*.

Autor de escenas de erotisme gráficas, la *Fama* vá ultrajar que avans tenia y avuy plora sas *glorias pornográficas*.

Allá un altre resant la lletania, se pica cara y nas fet un *mondongo*, dolentse d' habé ofés á la *poesia*,

puig lo trist, per poguerse menjá un llongo (2) las fullas ha gastat del *Diccionari*, fent mil elogis del *Sabó del Congo*.

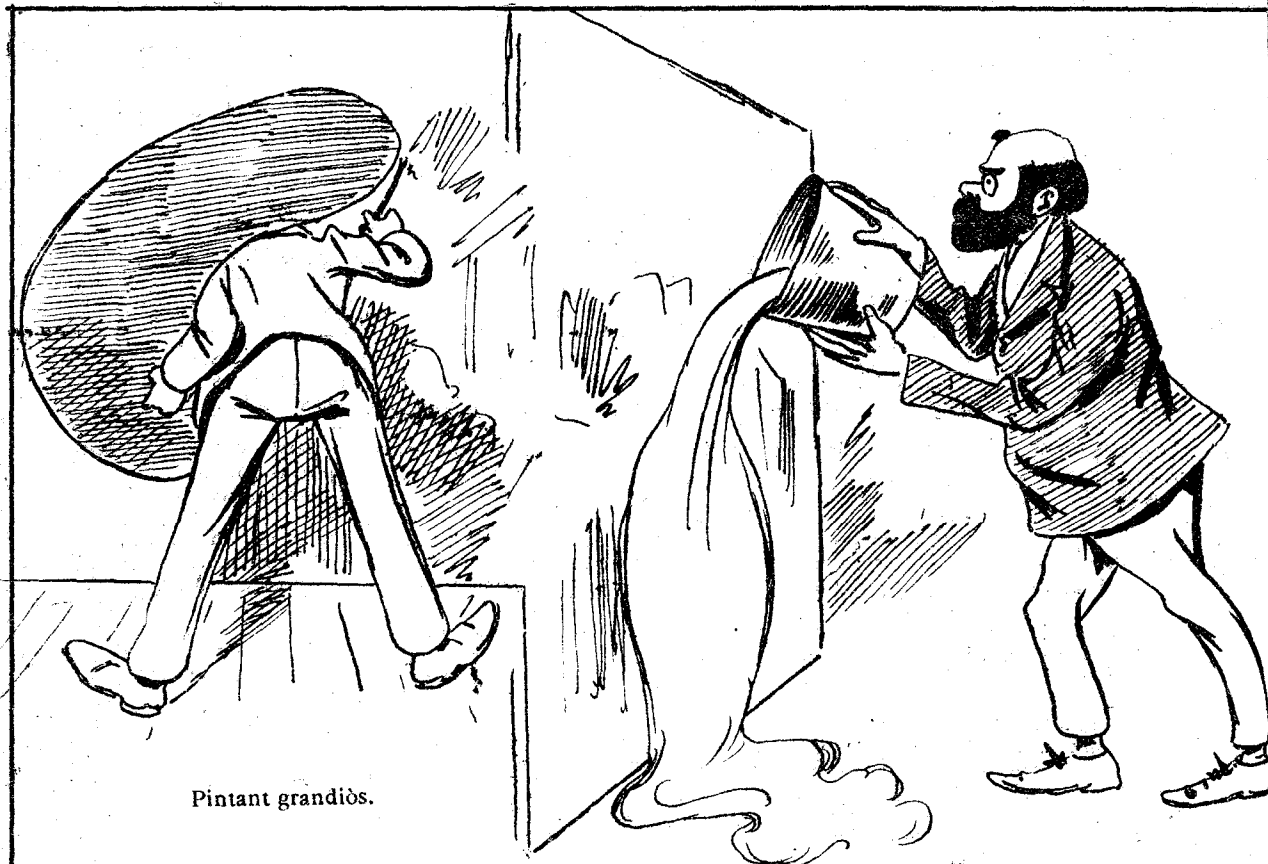
Pero basta, que fora temerari si volia explicarte porque venen á pregar en aquest sagrat santuari, molts que de poeta nombradía tenen.

JOSEPH M.^a CODOLOSA.

Seguirá.

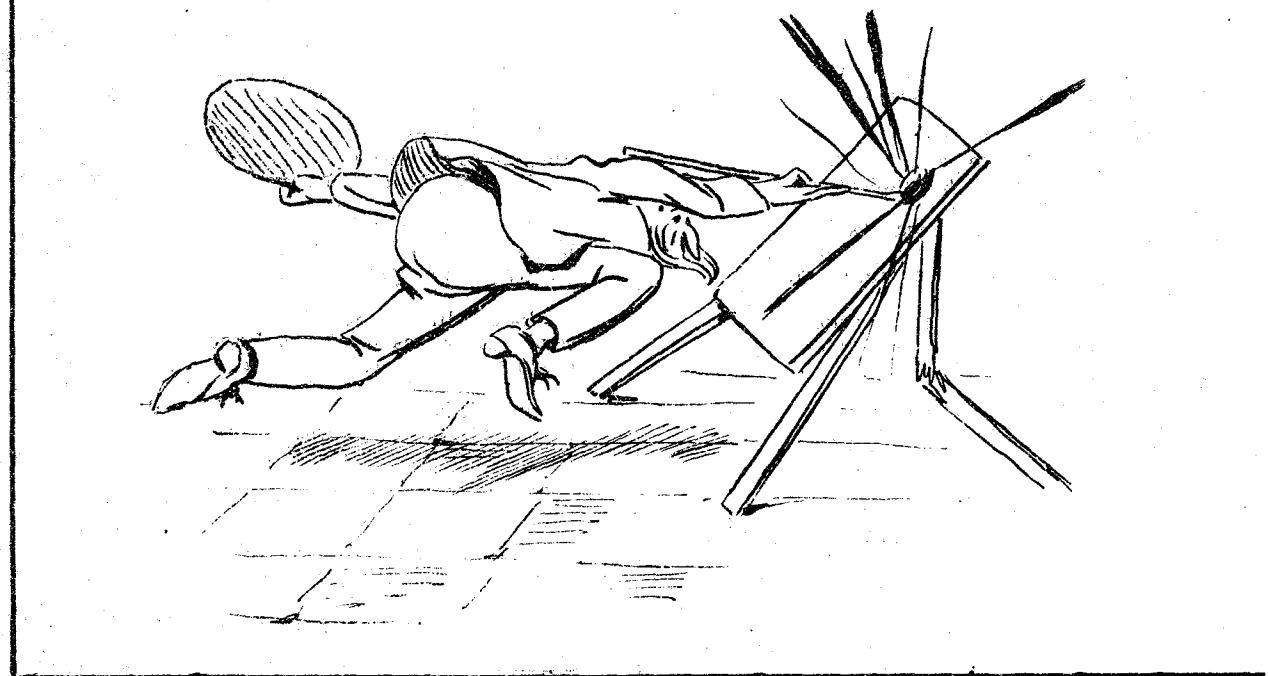
1 *Eolo*, Déu dels vents, fill de Melanippa y de Hippotas.
2 *Llongo*, entenguis *Llonguet*.

PREPARATIUS PER L' EXPOSICIÓ

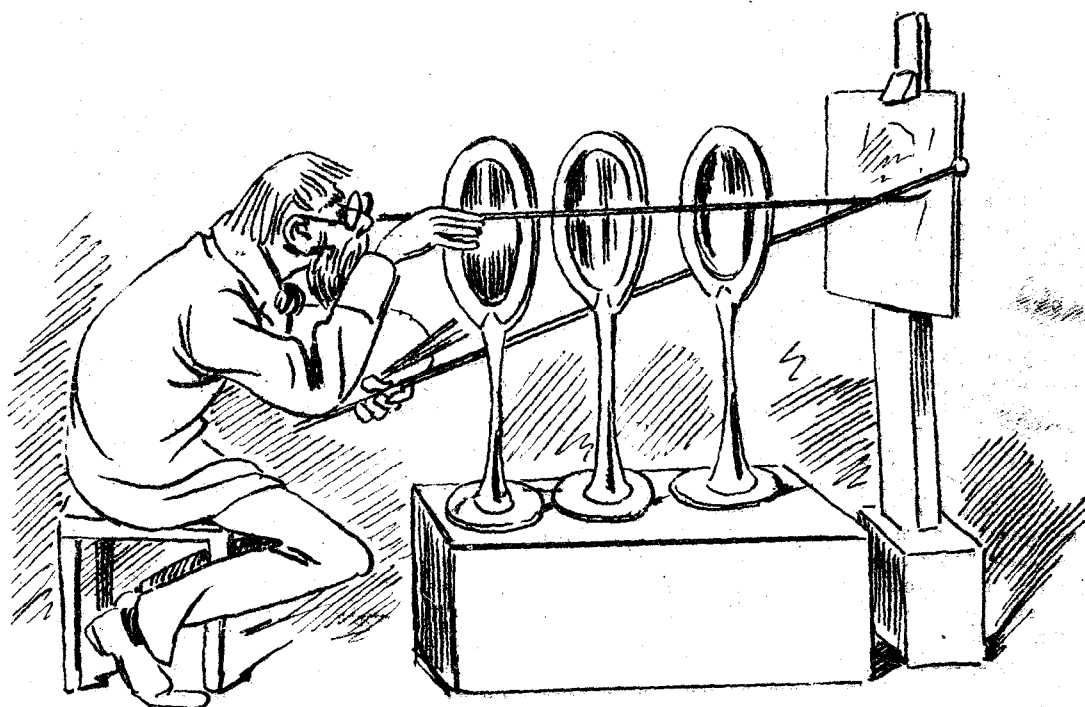


Pintant grandios.

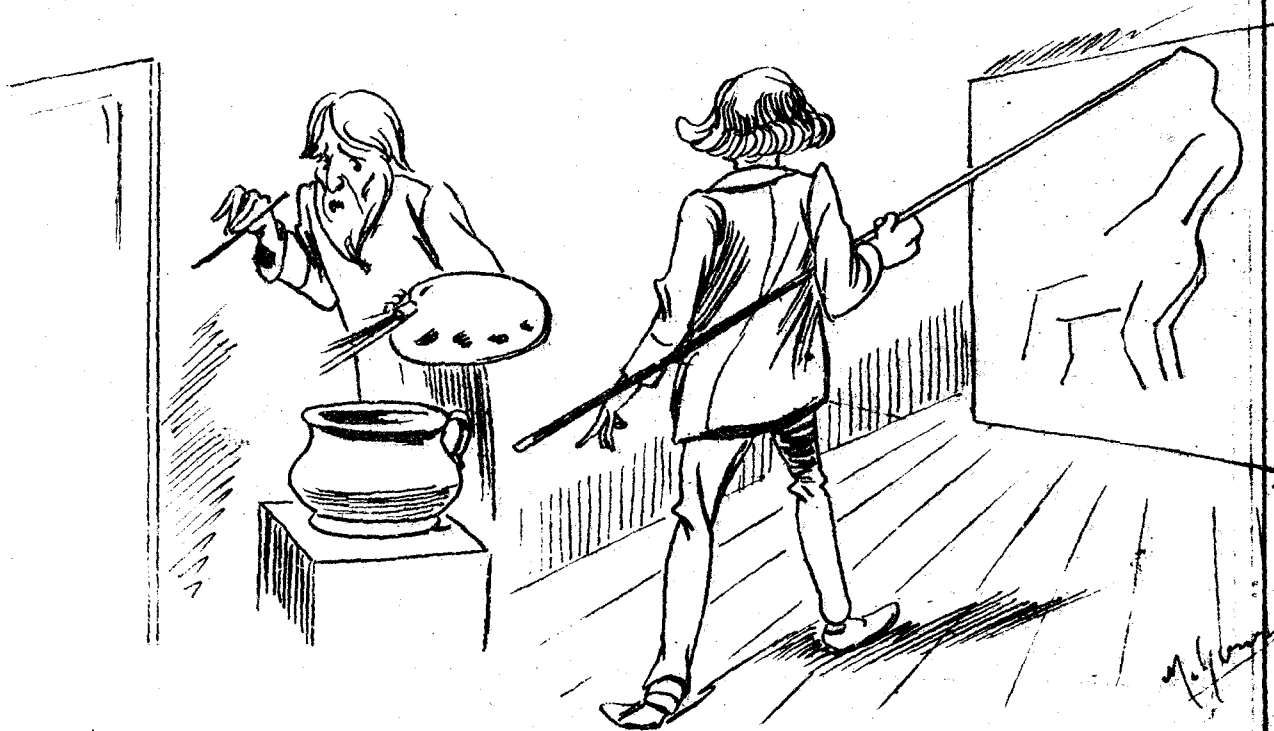
Franquesa en l' execució.



Un impresionista.



Un detallista.



Un especialista.

Buscant l'efecte.

UN VERDADER CONFLICTE



«Vist y he llegit en molts dramas y he trobat en várias novelas, personatjes que lluytan entre dos debers y no sáben per quin decidirse; però las mes de las vegadas he notat que l' indecisió era injustificada, porque 'ls debers que pugnan perteneixen á un ordre distint, y sempre hi ha un ordre de debers preferent á l' altre.

Se presenta, per exemple, un rey que ha de castigar severament al seu fill per un fet polítich que aquest ha realisat, y no sab si imposar la pena merescuda al príncep rebelde ó si perdonar al fill estimat. Aquí la lluyta es entre un deber natural y un deber polítich; y no la crech motivada, ja que la naturalesa se sobreposa á tot lo demás y de consegüent no pot haberhi dupte en escullir. En prova de l' imperiositat dels debers naturals, que las mateixas lleys la ténen reconeguda, y á pesar de que aquellas condemnan al homicida y del precepte del decálech "no matarás," tots los códichs penals declaran fora de responsabilitat al que essent víctima d' una agresió ilegítima, mata á un altre ó á mes d' un, en defensa pròpia.

Del mateix modo no hi pot haber dupte en escullir entre un interés propi y un interés agé ó distint, porque aquell es més poderós que 'l segón; lo qual ho trobem gráficamente definit, en la locució popular "primé es l' obligació que la devoció." L' Iglesia ho té també reconegut aixís, quan dispensa als malalts, als malaltissos y als convalecents de las prescripcions religiosas que podrien perjudicar la salut d' aquells.

La verdadera lluyta, la que s' estableix en una mateixa persona, pel compliment de un de dos debers d' ordre ó especie igual, y que de cumplirse l' un, queda l' altre perjudicat, no recordém haberla vista plantejada. Y aquest verdader conflicte lo tenim en l' historia que anem á relatar y que 'ns contá un subjecte del temps y de la localitat del succés.

Va passar la cosa alguns anys després de la primera guerra dels carlins, en lo poble de Sant Andreu de Tóna.

Era la Cinta una bona dona, incapassa de fer mal á ningú, però estremadament fanática en religió. Lo seu marit, que militava á las ordres del Pretendent Carlos V, había mort al principi de la guerra, deixant dugas nenas, l' Antonia y la Dolors. Una y altra 's váren fer grans y 's váren casar, l' Antonia ab un pagés, y la Dolors ab un rajoler, tan pobre l' un com l' altre, pero cada qual tenia la seva caseta y ab l' escàs guany del seu ofici, anavan passant y adorant, com se sol dir.

No volia la Cinta ser carregosa á cap dels dos gendres y vivia en la casa que tenia del seu difunt marit, en companyia d' una minyona que ja 'ls servia en vida d' aquest. Allí criavan alguna viram, engreixavan porch, y se la passava la mare un xiquet millor que las fillas, á las quals veyia cada día al sortir de missa primera.

Tenia la bona dona tanta fé en lo que, pregant, demanava á Deu Nostre Senyor, per intervenció dels Sants de la seva devoció predilecta, que estava en las creencias de que tot lo que demanava ho obtenia. Las

dugas noyas criadas sempre á la falda de sa mare, de tant sentirli dir á n' ella mateixa, que quant había demanat á Deu ho había obtingut, s' ho créyan com article de fé, porque si haguessin fet algunas indagacions, de segü haurían trobat que lo que 'ls deya la mare no era una veritat sensa escepció.

Estich cert que quan era á la guerra 'l marit de la Cinta, aquesta pregava á Deu porque aquell no morís y, no obstant, va morir, com no estich menos cert de que la Cinta cada día resava per lo benestar de las sevas fillas, y cap d' aquestas dugas vivia prou tranquila, ab las engúnias que la pobresa dóna.

Sentats aquestos precedents, anem á la rectoria de Tóna, ahont hi troburém al rector prenent xocolate, després d' haber dit la missa.

—¿Se pot entrá mossen Cosme? diu la Cinta entrant al menjador.

—Endevant, Cinta, contesta 'l reverent. Seyeu.

—Ho faig, porque tinch d' esplicarli lo que 'm passa.

—¿Y donchs que us passa?

—Ja ho veurá. Vosté sab que tinch l' Antonia casada ab en Blay.

—¡Molt bon minyó!

—Sí senyó; pero está desesperat porque si aquesta séquia dura, no cullirà res; y com no conta ab res mes que ab lo que li donan las terras, dintre poch temps no sabrá de que menjá. Aixó 'l te enguniós, y tant y tant se capfica que 'ns fá molta por que perdrá la salut. L' Antonia m' ha vingut aquest dematí plorant y m' ha demanat que pregués á Deu porque fés ploure ben aviat.

—Ben pensat. Vos teniu fé, Deu vos escoltará y...

—¡No ho voldria!

—¡Com, no!

—Es dir, no... No ho sé, mossen Cosme. Deixim continuá.

—Diguéu, diguéu.

—També sab vosté que tinch casada la Dolors ab en Pau.

No es per desmereixe á ne 'n Blay, pero també es un minyó de totas prendas.

—Si senyó. Apenas acabava d' eixir de casa l' Antonia, quan ha entrat la Dolors tota alegre. Fa temps que 'n Pau no té feyna, y gracias que jo 'ls hi dono lo que puch, que no ha tingut d' enmatllevar gran cosa. Aquell senyor que s' está fent prop de Centellas aquella gran casa, va vení ahir á Tóna y va tractar ab en Pau tota l' obra, ab la condició de que li ha de tení entregada avans de fi de mes, sino la comprará á un altre rajoler que ja la té feta; sols que aquest es d' allá en avall y 'l senyor mes s' estima doná 'l guany á un d' aquesta comarca. En Pau, que també vivia en tristesa per la falta de treball, desde ahir ja sembla un altre y la Dolors m' ha vingut á demanar, que perquè 'l seu marit pogués cumplir, jo pregués á Deu porque no fasse plourer per ara.

—¿Que tinch de fer?

Lo rector va comprendre la situació de la pobra mare y per discorre la contesta, va posarse 'l got ab l' aixarop á la boca y behent ab molta calma, com si begués per forsa. Acabat de béurer,

—¿Es dir, digué, que...?

—Sí senyó, contestá la Cinta veyent que 'l que 'feya molt llarch. Si senyó, me trobo en lo cas de qu

si prego á Deu que plogui, faig un tort á ne 'n Pau; y si prego que no plogui, 'l faig á ne 'n Blay. Vosté, que sab que tant vull á l' un com á l' altre y que 'ls vull molt á tots dos, perquè tots dos s' ho mereixen y perquè son los marits de las mevas fillas, s' ha de fer càrrech de la meva situació. ¿Qué tinch de fer? torno á preguntarli.

—Diguéume Cinta; ¿quin dels dos te mes necessitat?

—¡Ay, mossen Cosme! Si possem en un plat d' una balansa las necessitats de l' un, y en l' altre las necessitats del altre, estich segura de que no 's decantaría per cap cantó lo que 's diu ni una punta d' agulla.

—Hauria de torná mes tart, perque, francament, no voldria doná de lleuger una resposta.

—No 'm vé d' un parell d' horas. Estigui bonet y tréguim d' aquest suplici.

—Anéu en nom de Deu y us diré lo que hi sápigam.

* *

Aquest es un verdader conflicte. Dos debers enterament iguals en una mateixa persona, tots dos pertanyents á un mateix ordre, y que de cumplir ab l' un se falta ab l' altre.

La gravetat de la situació, ja la debía comprendre mossen Cosme, quan se va pendre temps per pensarse ab lo que tenía de contestar.

Lo rector, al trobarse sol, va obrí la capsa de rapé, va pendre un polvo y ab la mà al front y 'l colso demunt la taula, va comensá á rumiá ab tanta abstracció que ni va adonarse de quan la majordona aná á recullir la xicra vuyda y 'l got; de manera que anava per acabar-se un glop que encara había deixat en lo got y 's trobá que aquest había desaparegut.

S' aixecá, 's ficá en lo despaig, comensá á obrí llibres, y per més que 'ls fullejava prenent una ensumada de rapé de tant en tant, no conseguia formular la resposta que había de donar á la Cinta. Desde 'l Catecismo del pare Ripalda, fins á la *Summa Theologiae* de Sant Tomás, no va quedá llibre en la llibreria rectoral que no sortís del seu prestatge per dir á mossen Cosme que no li podia resoldre la questió de la pobra viuda.

Després d' haber registrat tots aquells volums, se quedá 'l rector assentat en lo silló de baqueta, ab la mà devant dells ulls.

En aquesta posició 'l trobá 'l vicari, qui, veyent que 'l rector no había reparat quan ell entrava, li preguntá:

—¿Que tenim, mossen Cosme, que sembla que está capficat?

—¡Y tan capficat, mossen Narcís! contestá 'l rector.

—¿Y donchs?

—Me trovo en un cas que no sé com sortirne.

—¿Es secret de confessió?

—No senyó, no. Ja li explicaré.

Y mossen Cosme, contá al vicari l' assumpto que l' amohinava; y després de fer la pregunta de la Cinta, diu:

—¿Que respondria vosté, mossen Narcís? ¿Qué aconsellaria?

—Jo, mossen Cosme, respon lo vicari cargolant un cigarret, no sé que dirhi.

A no ser que l' enviés á ne 'l Canonje Penitencier de Vich...

—La dona es vella; tal vegada no li vindrá bé anarhi avuy ni demá y mentrestant pot ploure ó deixá de ploure. Ademés, si fos segur que 'l Penitencier, resol-

gués tot seguit lo conflicte, pot ser encara 'm determinaria á aconsellarli, pero créch que en aquest assumpto se trobará en lo nostre cas.

—Donchs ¿si li aconsellés que pregués en un y en altre sentit?

—¡Y ara mossen Narcís! ¡No veu que una oració contradiria l' altra!

—Ja ho veig, pero jo proposo tot lo qué 's pot fer. ¿Y si no pregués per una cosa ni per un' altra?

—¡Tampoch, homel Aixís, la filla que 'n resultés perjudicada podria dir que la seva mare l' ha deixada desatesa.

—També ho veig. Donchs, li repeteixo; no sé qué dirhi. Ja veurá; escribim al Canonje Penitencier, que es amic meu y també de vosté y demá tindrem la contesta. D' avuy á demá no será major lo perjudici d' un gendre ni del altre.

—Femho, femho. Vosté mateix; aquí te paper, pòsilhi bé 'l cas, com li he explicat y quan vingui la Cinta, li diré que torni demá per la resposta.

Y 'l vicari pren lo paper y 's posa á escriure la carta.

* *

A l' endemá arriba la Cinta á la rectoria.

—Deu lo quart, diu al rector; com vosté va dirme ahir, torno per la resposta de lo que vosté ja sab.

—Miréu, contesta mossen Cosme ensenyant una carta; ara mateix mossen Narcís m' ha entregat aquesta carta del senyor Canonje y us ne llegiré lo que á vos se refereix. Diu aixís: "Respecte á la pregunta que vosté 'm fa n' he parlat ab lo senyor Bisbe y ab lo Vicari general, ab quins me trobava reunit al rebre la seva. N' hem fet llarga conversa y hem discutit referentment al cas; convenint, després de tot, en que no 's pot dir á l' interessada que resi perque plogui ni perque deixi de ploure."

—Aixís, exclama la Cinta, deixo de cumplir ab totes dugas fillas. Valga que 'l consell lo donan personas tan sabias y tan religiosas; sino, diria que aquesta decisió no 'm treu del duple en que estich. De manera, que per no complaure á una filla, tinch de deixar de complaure á l' una y á l' altra. Lo senyor Bisbe, los senyors Canonjes y vostés sáben mes que jo, ¡pobra de mí! que en prous feynas confegeixo malament, pero en aquest punt no sé veure prou clá 'l remey que donan al meu mal.

—Y acaba dient la carta, continua 'l rector: "Contesti á aquesta bona senyora, que prégui á Deu Nostre Senyor que fasse que plogui ó que deixi de ploure, segons sigui lo que mes convingui." ¿Ho entenén?

—Prou; está bé, está bé, mossen Cosme. En quant á la conciencia, puch quedar tranquila, tota vegada que ho aconsella qui ho aconsella; pero en quant á lo demés... En fi, mossen Cosme, perdoni l' incomodo y fins un altre dia.

—Adeu siau, diu lo rector obrint la capsa del rapé.

Al moment d' anársen la Cinta del despaig, hi entra 'l vicari.

—¿Ja ha vist, pregunta aquest al rector, la carta de Vich?

—Sí, aquí la tinch, contesta 'l rector. Lo que jo li deya, mossen Narcís, afegeix baixant la veu, lo conflicte no 's decideix. La mateixa Cinta ho ha conegut.

—Ja, ja, diu lo vicari treyentse la petaca. Pero ab la consulta á lo menos sabém, acaba baixant mas la veu, que 'l conflicte no te solució.

CONRAT ROURE.



Fà 'l pare tots 'los possibles
perquè 'i xich quedi content,
mentres l' oncle militar
s' ho contempla satisfet.



Los altres noys de la casa
per ara no diuen res.
¡Ay del día que s' adonguin
que 'l petit vol sé l' hereu!

NOSTRE RETRATO

Publiquem lo del reputat escriptor D. M. Martinez Barrionuevo, que avuy dia 's troba en Barcelona, y que desde la aparició de sa obra *La Generala*, figura en primera línia entre los moderns novelistas espanyols y ab motiu de sa última obra *Juaneta* ha afirmat un cop mes l' envejable lloch á que se l' havia colocat.

Teatros

LICEO

Debutá ab lo *Rigoletto*, la tiple senyora Turconi-Bruni, que demostrá possehir agilitat pasmosa y notables condicions dramáticas, que li valgueren molt bona acullida al cantar l' *aria* del según acte, alcansant una ovació després de donar un *mi* natural sobre-agut ab que acabá la dita *aria*.

Lo senyor Moretti (altre debutant molt aplaudit de nostre públich) lográ que se li fés repetir la preciosa *canzonella* del quart acte, no desmereixent en lo resto del conjunt la senyora Carottini y los senyors Aragó y Visconti.

Los coros y orquesta se portaren sols regularment.

Ab lo Telramondo de *Lohengrin* debutá lo reputat barítono senyor Labán que siguié molt aplaudit en lo trascurs de la representació.

Apesar d' haber obtingut eixa ópera una bona execució per part de lesmentat artista, senyoras Rodríguez, Guerrini, senyors De-Marchi y mestre Mascheroni, logrant per tal motiu veurers frequentment agasatjats, la ópera no satisfé; notantse certa fredó é insipidés en los artistas que lo públich rebé ab demostracions de desagrado.

Molt contribuïren á son escàs éxit los actuals *empresaris* ó sián las massas coral y orquestal que més d' una vegada se 'n anavan *por los cerros de Ubeda*.

S' anuncia la reproducció de la ópera del mestre Bizet, titulada: *I pescatori di perle*, que quan s' estrená fa alguns anys obtingué tant notable éxit de nostre públich.

ROMEA

Divendres va estrenarse un monólech arreglat del francès per lo senyor Pous, titolat *Lo primer de Maig*, y apesar d' aquest títul *llamatiu* va alcansar un éxit esquitit. L' actor senyor Capdevila, va fer los possibles per salvarlo y al final junt ab l' autor siguié cridat en escena.

L' aixerit galán jove senyor Fernandez, dilluns passat verificá son benefici, com ja anunciarem la passada setmana, logrant omplir lo teatro y recullint aplausos y vários regalos, algún de molt humorístich.

Dilluns vinent tindrà lloch lo benefici del jove actor Ramón Cebrián ab las bonicas comedias *La careta verde*, y *El señor Gobernador* y l' estreno del monólech catalá titulat *Lo seté, sant matrimoni*, original de nostre amic lo festiu escriptor D. A. Guasch Tombas, de qual obreta en tenim bonas noticias.

Augurém un plé al beneficiat.

En lo próxim número 'ns ocuparem del drama catalá *La familia Carbó*, que deu estrenarse avuy.

NOVETATS

Lo benefici del senyor Tutau lográ omplir casi bé lo teatro, alcansant lo beneficiat infinitat de regalos, casi tots de molt valor, y obtenint en lo desempenyo del drama *La Taberna*, bona cosa d' aplausos per lo tipo acabadíssim que hi representa.

Sobre tot en l' acte del *delirium vinatorum* hi está sempre acertat lo senyor Tutau y entussiasma per la naturalitat ab que 'l representa.

Dimars, després de la comedia *D. Gonzalo*, que segueix representantse *sin novedad*, va estrenarse una pessa denominada: *Messalina*, de nostre amic lo excel·lent escriptor D. A. Ferrer y Codina, la que fou molt celebrada per lo sens

fi de xistes y situacions cómicas de las que lo senyor Ferrer n' ha dat mostrars en serne un mestre consumat.

Al final siguié cridat ab insistencia en escena junt ab los actors que desempenyaren lo xispejant juguet ab *vero amore*.

L' aplaudit actor senyor Guitart anuncia pera 'l vinent dilluns lo seu benefici ab lo drama *Los hijos de Eduardo* y la nova pessa *Messalina*.

Celebrarém que tinga lleno.

CATALUNYA

Durant la passada setmana s' ha estrenat lo juguet cómic *Carambolas* y lo viatge lirich *La caza del oso*.

Molt nos regositá la primera d' aqueixas obretas por tenir una trabassón cómica de primer ordre, molt digne de admirarse avuy que 's dona protecció á tanta obra insulsa.

Son autor lo senyor Eussebi Sierra siguié cridat al final entre general aplauso.

La execució que li donaren los artistas, fou molt digne de la obra.

Respecte á *La caza del oso* apesar del renom é importància que se li habia donat, se fá recomenable la part literaria sols pèr la notable versificació y algunas escenas típicament descrites.

En quant á la música, original del mestre senyor Chueca, hem de confessar que hi estigué regularment inspirat ja que lo trobem inferior en alguns números inspiradíssims de *Cádiz*, *La gran via* y *El chaleco blanco*.

N' obstant, fou extraordinariament aplaudida una original *encerrada* y la preciosa *gallegada* del últim quadro.

Lo pintor Sr. Urgellés hi ha pintat una preciosa decoració que sens dupte es la millor atracció de la obra, per ser un derroxe de fantasia campestre y d' una vritat pasmosa.

En la execució s' hi distingiren las Sras. Montes, Fernani y Pino y los Srs. Ruiz, Palmada y Sanjuan.

Dilluns últim y en honor als autors Srs. Jackson, Sierra y Chueca se dongué una funció extraordinaria composta de obras de dits autors, las que foren estrepitosament aplaudidas, habentseis tributat una ovació al final de *La caza del oso*, que 's vejé adornada ab una pluja de llorer, coronas y valiosos regalos.

La funció acabá á la 1 de la nit á causa sens dupte de las repeticions y mostrars de simpatía tributadas frequentment als escriptors y compositors esmentats.

CALVO-VICO

Lo nova companyia dramática ha inaugurat sos treballs ab bona fortuna. Diumenge passat tarde y nit va haverhi dos semi-plens ab motiu de posars en escena *Carlos de España* y *Las dos madres* respectivament, en quals obras hi van alcansar aplausos las senyoras Abella y Calvet, la senyoreta Panadés, y 'ls senyors Panadés, Molgosa, Capdevila Esteve, García, Mercader y altres.

Pera 'l próxim diumenge tarde y nit prepara la nova Empresa la comédia de màgica, titulada *La almoneda del Diablo*, que será presentada ab gran luxu y aparato, prenenthi part, á mes de tot lo numerós personal de la companyia, la primera baylarina de rang francés, Signorina Nardini, y l' aplaudida parella espanyola Daroki-Peña. La orquesta estarà composta de 24 professors. Hi haurá cos coreogràfich d' abdós sexes, nou atrés y vestuari, llum Drumont, bengalas, etc. etc.

En fi, ¡la mar de cosas per dos ralets d' entrada!

Al nostre entendre, aquesta Empresa trovará la pedra filosofal y l' imán de animar aquest teatro.

'Ns alegrarém que 'l públich coroni sos esforços.

UN CÒMIC RETIRAT.

Avis important

Habentnos sollicitat alguns anunciants, que obrissem una secció d' anuncis en aquest periòdich, hem determinat com plàurels obrint aquesta secció en l' última plana. Los que desitjin anunciar, se servirán acostarse á aquesta administració, ahont se 'ls enterará de la tarifa de preus.

À LA COMPRA



Tréurem tan dejórn del llit,
dona, 'm vé un xich á remá.
—Si vols está ben servit,
ves tu mateix á comprá.

Dos horas ab la paisana
y una per comprá, son tres.
Ja veurá la capitana
que no se 'n pot treure res.

—¿No hi ha res de peix?—Sardina,
N' he comprat per fe á la brasa?
—Si vols, també hi ha tonyina.
—No hi vull fe pensá al de casa.



Moratin, l'insigne autor de *El sí de las niñas* que morí en París, siguié allí enterrat en lo cementiri del Pare Lachaise. Fa uns trent' anys que se 'l va desenterrá y siguié transportat á Madrid depositantlo en la colegiata de Sant Isidro. Y

ara 'l célebre actor D. Emili Mario ha obtingut autorisació per traslladarlo ab solemnitat á la parròquia de Sant Sebastiá, ahont será depositat en la capella dels *cómichs* en un panteó que se li construirá.

Probablement aquest será lo darrer viatge que després de mort haurá fet lo clássich poeta.

A Nova-York s' ha utilisat lo fonógrafo, porque en ell hi espressés la seva darrera voluntat un malalt que per efecte de la parálisis estava impossibilitat de posar la seva firma. Va sellarse després l' aparato y un cop mort lo testador, van sapiguerse per aquest medi las sevas disposicions testamentáries.

Se tractava d' un subjecte que possehia molts fincas y molts millóns; y 'ls seus hereus poden donar gracias de trobar ben disposat lo testament, al célebre Edison.

A un canonje de Granada, li han entregat, baix secret de confessió 2.000 pessetas perquè las restitueixi á várias personas d' aquella ciutat.

Aixó 'ns fa vení á la memòria que anys enrera 's va robar un objecte d' una societat d' aquí á Barcelona, que després siguié retornat per un capellá á qui se li havia donat baix secret de confessió perquè 'l restituís.

Al contar-se 'l fet á un dels sócis, digué aquest:

—Sempre m' havia pensat que 'l qui havia pres l' objecte, era algu qu' anava á confessar!

Segons alguns diaris, lo dilluns de la setmana passada, en lo cementiri del Sud-oest, al anarse á traslladar de ninxo á una dona, se trobá que aquesta havia sigut enterrada viva.

Si 'l fet es cert, contém que 's castigará al qui 'n tinga la culpa.

Diuen los castelláns que *no se ganó Zamora en una hora*, y per demostrar la vritat del ditxo, en lo Congrós de Diputats la discussió de l' acta de Zamora va esser tan laboriosa, que la campaneta del President semblava un timbre eléctrich disparat y sense aturador, pera acallar los crits y las protestas de la Cámara.

¡Ay senyor, á quins *actes* mes lamentables donan lloch aquestas *actas* tan lamentables!

A Sant Fernando s' ha constituït una Societat anarquista ab lo títol de *Joves desesperats*.

Aquí s' acostuma á donar aquest nom als joves que 's casan.

Guerrita, 'l torero de moda, en quatre anys ha mort 65 toros, habent pres part en 235 *corridos*, per las quals se calcula que ha cobrat 940.000 pessetas.

En cambi en Yatova, població de la provincia de Valencia, 'l mestre del Ajuntament, per no tenir de qué menjá, implorava la caritat pública.

Bon paralelo!

Lo *Brusi* del diumenge passat deya: «Avuy en l' exprés de Fransa, es esperat en aquesta capital un personatge elevat d' Espanya.»

La curiositat va fernos preguntar qui era aquest personatge y ningú 'ns ne va sapiguer doná rahó.

¿Un personatge *elevat*
y ningú sab dirnos qui es?
Si no es algún colomista,
deurá sé algún campaner.

Lo senyor Planas y Casals, després de defensar un' act en lo Congrós, va caure... d' esquena.

Ja era de preveure.

Los forners de Jerez, han accedit á lo que 'ls hi demanavan los seus respectius treballadors, per lo qual han pujat lo preu del pá de segona y tercera classe, pero no 'l de primera.

Ja 's comprén lo raciocini que haurán fet.

Los pobres, s' haurán dit, com que ja ho son, no s' ho podrán tornar encara que 'l pá se 'ls encarèixi; en cambi, 'ls richs podrían tornar-se pobres, y ab aixó, no 'ls hi pujém lo preu del pá.

¡Quina lógica més humanitaria!

A Berlin, s' ha organisat una associació de senyoras que aprenen l' esgrima, per contribuir á la defensa eventual de la patria; y dias passats se verificá un assalt presidit pel ministre de la Guerra, ab l' assistència d' alts personatjes que admiraren la destresa y la gracia de las esgrimidoras.

A n' aquest pas, no sería estrany que las donas també fossen quintadas.

GALERÍA DE CATALÁNS IL-LUSTRES

Lo reputat fotógrafo senyor Esplugas, ha tingut la bona idea de publicar una edició monumental de gran lucso, ab lo títol de *Galeria de Catalanes Ilustres*, en la que s' reproduhirán los quadros que constituïxen la Galeria Municipal instalada á las Casas Consistorials d' aquesta ciutat, ab breus apuntes biográfichs dels patricis que la constituïxen.

Los apuntes biográfichs están confiats al entés publicista D. Joseph Narcís Roca y Farreras, qu' es una bona garantia per l' éxit de l' obra.

Al final dels 22 quaderns, de que per ara constará l' obra, y que á pesar dels extraordinaris gastos que suposa una publicació d' aquesta classe, sols costarán una pesseta cada un, se regalará als suscriptors una magnífica VISTA GENERAL DE BARCELONA.

Aquesta publicació es un *sovey* que fa 'l senyor Esplugas á la nostra terra y que li tenim d' agrehir tots los qu' estimém las glórias de la mateixa, y tenim la seguritat de que aixis ho compendrà 'l públich.

Sembla que ja han comensat, baix la direcció del segon gefe de la guardia municipal, las academias per ensenyar als individuos las novas ordenansas d' aquesta ciutat.

Si las tenen d' apendre totes, ja n' hi ha per temps.

Pero aixó d' ensenyalshi que tenen de penyorá á un carro que va contra direcció, ó á un vehí que no regui 'l devant de casa seva, es insuficient. Lo que convindria es que 'ls hi ensenyessin de tenir més habilitat en agafar als verdaders delincuentes, y poguessim desterrá alló de no fueron habidos.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartolina, deguts al llapis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punt suspensius, una escullida col·lecció en la que hi constan entre altres, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, E. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordaiba, R. Nobas, Ll. Gorritz, Maria J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz, P. Tintorer, M. Fábregas y C. Lorenzale.

FILOSOFANT

Quan apreta la gana
y caritat demana
pe 'ls carrés y pe 'ls pisos un pobret,
y ni pá, ni un xavet
arreplega, inspirant sols compassió,
sens' poguer casi may dir: *Deu n' hi dó*
perque sempre ab un *Deu vos fassi bé*
ó ab un *Deu vos ampari* se 'l enjega
ben lluny... ¿Qui es, donchs, que nega
(aquí preguntaré)
que al home que, trovantse en tal apuro
roba un pá per menjar, robat de fástich,
en lloch de darli un cástich
la Justicia li hauria de dá un duro? (1)

Un home honrat, casat
ab una dona (es clar) que, de soltera,
era un sach de bondat,
honrada, carinyosa y molt feynera;
es dir, de condicions
envejables del tot, en apariencia
mentres ell hi tenia *relacions...*
y, casada, resulti á la evidencia
que té un *querido* ó dos,
y l' enganya al principi, y ell se creu
qu' es efecte no més de ser gelós;
fins que un día ell sorprén á n' ella y véu... (11)
que la trova *infraganti*, no sé com,
tacantli lo seu nom....
Si ab lo bull de la sanch
aquell home, que d' ira foll esclata,
á aquella dona mata
que ha llensat son honor al mitj del fanch,...
encare que no siga jo del gremi
dels casats, sostindré, cridant ben fort
qu' en lloch de la cadena ó be la mort,
l' assessí, en aquest cas, mereix un premi. (2)

PEPET DEL CARRIL.

(1) Va d- serio.
(2) Va de broma.

BIBLIOGRAFIA

Lo Sr. Sánchez Torres, autor d' un opúscul titolat: *Masini*, ha tingut la galanteria de remetre 'ns un exemplar. L' obreta vé á fer coneixer los datos més precisos pera l' historia d' aquest cantant, fentne l' autor una bonica ressenya desde que Masini cantá per primera vegada en lo Liceo de nostra Ciutat.

Encare que 'l Sr. Sánchez diga en la primera plana que no tracta de mortificar al tenor, nosaltres ens atrevim á creure, per lo que havém llegit, que l' autor del llibre era gayarrista *enragé* quan va escriurel.

Agrehim son envió.

Lo distingit escriptor Sr. Reig y Vilardell nos ha remés sas bonicas *Monografias de Catalunya*, que ab tant éxit publica y de las que mes endevant nos ocuparem tal com se mereixen.

Juventut se titula un bonich tomet de poesias que ha publicat lo llorejat poeta D. Bonaventura Bassegoda, y que recomaném als nostres lectors.

A una estanquera

SONET

Escolti, estanquereta la més maca.
Si no hagués de tatxarm' de palatreca,
li faria un encárrech, que no peca
en ser perjudicial á sa butxaca.

¿Qué 'l fassi, díu? Donchs bé, aixís... ja no 'm raca:
vull dir que, de fumá, 'l pit se 'm resseca
y aixó, 'm fá indisposar ¡ay! tant la teca,
que la debilitat, per tot m' ataca.

—Bé, ¿que vol dir?... per ara, aixó, no toca
per ré ab l' encárrech; si rés més no esplica....

—Vull dir que m' indisposa la manduca
lo tabaco que vén, més fort que roca; (P)
y si me 'l tría fluix, vosté, una mica,
l' apreciaré com l' or vell de perruca.

S. FÁBREGAS Y C.

¡¡DEMA SORTIRÁ!!

UN NÜVOL DE PÁS

Comédia catalana d' éxit

escrita per

J. AYNÉ RABELL

¡32 planas, paper satinat y cobertas de color!

¡DOS RAJETS! ¡

Als nostres Corresponsals se 'ls farà lo 20 per cent de rebaixa.

Ánimo y á fer "pedidos"

¡SORTIRÁ DEMÁ!

¡COMEDIA D' ÉXIT!

LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY

Redacció y Administració de LA TOMASA

Sant Ramón, 5.-BARCELONA



Lo reverent confessor
es lo qui n' ha eixit pitjor.



Després del fet, lo marit
se queda tot aturdit.



Ella no 's sab esplicá
tot lo que li va passá.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Animal es ma primera,
part del cos es ma segona
y ma total sens quimera
es un carrer de Barcelona.
P. MORA GALLART.

FUGA DE VOCALS

D.ya .n d.. .n. cr.d.
P.cnt .lls, s.b.s y m.nt.:
«My .st.ch j. t.n c.nt.nt.
C.m q..n p.ch f. .n. p.c.d.»

TRENCA - CAPS

D. Pere Canteri y Padau
S. Pol.

Formar ab aquestas llettras lo títol
de dos aplaudidas pessas catalanas d'
un mateix autor.

V. PADRÓS.

GEROGLIFICH

PO X PO
III
X
I

J. BALIL MARTINEZ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8—Nom de dona.
5 6 3 2 3 3 8—Posessió espanyola.
8 5 8 3 2 8—Carrer de Barcelona.
3 6 4 7 8— »
4 3 5 4— »
8 7 8—Nou de dona.
1 8—Nota musical.
5—Xifra romana.
3— »
5 2—Nota musical.
4 3 2—Carrer de Barcelona.
5 2 7 8— »
5 8 3 3 8— »
5 8 3 7 4 5— »
1 8 5 2 3 2 8—Agrupació d'individuos
6 5 2 3 2 8 7 4—Nom d' home.

RAMIRO BALCELLS.

TERS DE SÍLABAS

.
.
.

Sustituir los punts ab llettras de
manera que llegit vertical y horison-
talment diguin: 1.ª ratlla: Utensili de
fumador; 2.ª: Un establiment; 3.ª: Un
aucell.

LLUMANERA D' HOSTAL.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—Ma-ria-no.
Trenca-cervells.—Mississipi.
Quadrat numérich.—
8 7 8 6
8 6 9 7
6 8 7 9
7 9 6 8

Sinonimia.—Carolina.
Ters de sílabas.—RO MA NA
MA LE TA
NA TA LIA

Trenca-caps.—Las amazonas del Tor-
mes.

Logogrifo numérich.—Cortinas.

LA TOMASA

PERIÓDIC FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de subscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id. 2 "
Extranjer id. 2'50 "
Número corrent. 0'10 "
" atressat. 0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrà diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carter de Sant Ramon, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramon, 5.—Barña